

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ,
АСПІРАНТІВ, СПІВРОБІТНИКІВ ТА СТУДЕНТІВ**

(Суми, 23-24 квітня 2015 року)

перешкоди для академічної кар'єри в Європі. Європейські університети хочуть розвивати мобільність як по горизонталі, так і по вертикалі. Віртуальна мобільність не може розглядатися як прийнятна альтернатива реальній (фізичній) мобільності. Однак, також необхідний розвиток загального європейського підходу до віртуальної мобільності і транснаціональної освіти.

Наук. кер. – Панченко Ю. В.

СУСПІЛЬСТВО МАЙБУТНЬОГО БЕЗ НАУК ПРО СУСПІЛЬСТВО: КОРОТКІ ФУТУРОЛОГІЧНІ МІРКУВАННЯ

Опанасюк В. В.,

канд. політ. наук, доц., СумДУ

Кожен громадянин має право на вільний розвиток особистості. Особистість несе відповідальність перед суспільством, якщо держава забезпечує її вільний і всебічний розвиток (Конституція України, ст. 23). Забезпечуючи всебічний, а не винятково професійно орієнтований розвиток, держава разом із тим забезпечує відповідальність особистості перед суспільством і державою. І навпаки, якщо розвиток особистості обмежений технічною, індивідуалістською чи якоюсь іншою вузько орієнтованою позицією, не варто чекати відповідальності особистості перед іншими людьми, а відтак, дотримання прав і свобод людини та громадянина, толерантного ставлення до альтернативних думок, громадської та суспільної злагоди, політичної стабільності в державі [1; 2].

Така однобокість поглядів на макрорівні веде до неможливості управляти організаціями, а на макрорівні – до політичних та соціальних революцій. Навіть альтернативність суспільного прогресу в такому разі ставиться під сумнів, оскільки домінує винятково одна світоглядна позиція, яка в подальшому може виявитися хибною, якщо своєчасно не буде піддана сумніву. Цей висновок обґрунтований ще на початку розвитку раціоналізму філософом, логіком і математиком Рене Декартом (принцип “картезіанського сумніву”) та суспільствознавцями – батьками теорій державності, громадянського суспільства та суспільного прогресу.

У XX ст. винятково техніцистська позиція засновників інформатики, зокрема, Н. Віннера, була розкритикована, доповнена та гармонійно довершена в теоріях комунікації та управління сучасними політологами

та економістами. Показово, що математики та фізики зі світовим ім'ям для глибшого розуміння природи, людини та суспільства зверталися до філософії або/та теорії управління державою.

Враховано, що економісти вже усвідомили хибність односторонніх підходів, хоч і сталося це тільки після початку світової економічної кризи 2008 р. Ці помилки були виявлені під впливом аргументів політичної теорії, порівняльних політологічних досліджень, соціології та соціальної психології. Натомість під їх впливом виникли концепції неоструктуралізму, неоінституціоналізму, які визнають значення впливу держави як політичного інституту на ринкові відносини, що неоліберальною теорією заперечувалося.

Філософські, етичні, політологічні та інші суспільствознавчі студії дозволяють шукати шляхи вирішення нерівноважних складних ситуацій на виробництві, в управлінні організаціями та суспільством вцілому [2]. Жодна культурно-історична епоха не обходила без філософських ідей, які знаходили та пристосовували нові методологічні підходи до використання в рамках природничих наук, сприяли обґрунтуванню та поширенню методів дослідження природи в інші галузі знання, обґрунтовували необхідність та наслідки поширення інформації за допомогою технічних засобів тощо.

Нарешті, сучасне людство стоїть на межі нових суспільних викликів, пов'язаних із трендами та парадоксами глобалізації, поляризації світ-системи, викликами стрімкого й часто неконтрольованого поширення інформації, зрештою, нової природознавчої теорії. Усі ці фактори змушують знову і знову звертатися до філософських дисциплін, політології, соціології, психології та інших суспільствознавчих та орієнтованих на людину досліджень.

Вилучення людини зі світу, а також агресивне заперечення її соціальної та політичної природи (Арістотель: “людина – тварина політична”) веде до зникнення світу як такого. Дійсно, техніка не може розвиватися без її творця. В іншому разі ми змушені були б заперечувати як розумність людини, так і саме існування світу людини. Помилковість такого підходу ще в середині ХХ ст. визнала Ханна Аренд, реагуючи на розробки ядерної зброї: людство змогло реалізувати ідеал раціоналізму – вивільнити сили природи для потреб людини, проте тепер воно не в змозі контролювати ці сили. Необхідно думати про це завжди та бути відповідальним за результати наукових відкриттів і прийнятих рішень.

Таким чином, техніка ставить перед людиною важливі виклики. Філософські та політичні науки допомагають їх виявити та знайти шлях вирішення, шлях компромісу. Суспільні науки є невід’ємною складовою системи наук, а відтак, і цілісності самої людини, поряд із технічною та природничою її складовими.

Список використаних джерел

1. Закон України “Про вищу освіту” // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 37-38.
2. Recommendation of the European Parliament and of the Council on key competences for lifelong learning (2006/962/EC) of 18 December 2006 // Official Journal of the European Union. – 30.12.2006. – L 394/10. – <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32006H0962>

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС І ПАДУАНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Тверезовська А. Ю., *студ. гр. УБм-41*

Падуанський університет (італ. Università degli Studi di Padova) – один з найстаріших університетів Європи та Італії, відкритий в Падуї в 1222 році. Девіз – *Universa universis patavina libertas* («Свобода Падуї, загальна і для всіх»).

До заснування університету в Падуї вже існували церковні школи, що належали переважно монастирям і де вивчали канонічне право і теологію. Існували також приватні школи вільних мистецтв, а з XII століття – правничі й нотаріальні школи.

У 1222 році Єпископ Джордано та міський староста Джованні Руска надали в місті притулок викладачами та студентами, які залишили Болонський університет через конфлікт з керівництвом (домогалися більших академічних свобод – *Libertas scholastica*). Цього ж року болонці заснували в Падуї університет. До них долучилися також викладачі з Віченци, де в 1209 році було закрито високу школу. Завдяки духу свободи, що панував у Падуї, а також відкритості й заможності городян університет швидко утвердився. Розвиткові університету сприяли також домініканці, які в 1226 році заснували в місті свій монастир.